EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 24.5.2023
COM(2023) 612 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Itaalia 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta

{SWD(2023) 612 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Itaalia 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arves nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,[1] eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,[2] eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,[3] millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb ELi rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab see kaasa majanduslikule ja sotsiaalsele taastumisele ning kestlike reformide ja investeeringute tegemisele, et eelkõige edendada rohe- ja digipööret ning muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust ELis ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist. 30. juunil 2022 ajakohastati vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikele 2 taaste- ja vastupidavusrahastust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

---

1 ELT L 209, 2.8.1997, lk 1.

2 ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

(2) 22. novembril 2022 võttis komisjon vastu 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi,[4] mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2023) algust. 23. märtsil 2023 kiitis Euroopa Ülemkogu analüüsi prioriteedid konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtme raames heaks. 22. novembril 2022 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka 2023. aasta häiremehhanismi aruande, milles nimetati Itaaliat ühe liikmesriigina, keda võib mõjutada tasakaalustamatus või kelle puhul on oht, et teda võib mõjutada tasakaalustamatus, ja kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. 14. detsembril 2022 võttis komisjon vastu arvamuse Itaalia 2023. aasta eelarvekava kohta. 22. novembril 2022 võttis komisjon vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta, mille nõukogu võttis vastu 16. mail 2023, ning ettepaneku 2023. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist ning mille nõukogu võttis vastu 13. märtsil 2023.

(3) Kuigi ELi riikide majandus on olnud märkimisväärselt vastupidav, mõjub geopoliitiline kontekst neile jätkuvalt negatiivselt. Kuna EL toetab kindlalt Ukrainat, keskendutakse ELi majandus- ja sotsiaalpoliitika tegevuskavas sellele, et vähendada lühiajalises perspektiivis energiašokkide negatiivset mõju haavatavatele kodumajapidamistele ja ettevõtetele ning jätkata jõupingutusi, et viia ellu rohe- ja digipööre, toetada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu, tagada makromajanduslik stabiilsus ja suurendada vastupidavust keskpikas perspektiivis. Samuti keskendutakse jõuliselt ELi konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamisele.

(4) 1. veebruaril 2023 avaldas komisjon teatise „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“,[5] et edendada ELi kliimaneutraalse tööstuse konkurentsivõimet ja toetada kiiret üleminekut kliimaneutraalsusele. Kava täiendab Euroopa rohelise kokkuleppe ja kava „REPowerEU“ raames tehtavaid jõupingutusi. Sellega tahetakse luua keskkond, mis aitaks paremini suurendada ELi suutlikkust töötada välja nullnetotehnoloogiaid ja toota tooteid, mida on vaja ELi ambitsioonikate kliimaeesmärkide saavutamiseks, samuti tagada juurdepääs asjakohastele kriitilise tähtsusega toorainetele, sealhulgas mitmekesistades hankimist, kasutades parimal viisil liikmesriikide maavarasid ja maksimeerides toorainete ringlussevõttu. Kava aluseks on neli sammast: prognoositav ja lihtsam õigusraamistik, kiirem juurdepääs rahastusele, oskuste edendamine ning avatud kaubandus tarneahelate vastupidavuse tagamiseks. Komisjon avaldas 16. märtsil 2023 ka teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“,[6] milles on esitatud üheksa üksteist tugevdavat tegurit koos eesmärgiga välja kujundada majanduskasvu soodustav õigusraamistik. Teatises seatakse poliitilised prioriteedid, mille eesmärk on aktiivselt tagada struktuursed parandused, sihipärased investeeringud ja reguleerivad meetmed ELi ja selle liikmesriikide pikaajalise konkurentsivõime edendamiseks. Allpool esitatud soovitused aitavad neid prioriteete ellu viia.

(5) 2023. aastal jätkab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta arenemist kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavades käsitletakse kõiki viimastel aastatel esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist.

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

2019., 2020. ja 2022. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mida on läbi vaadatud, ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.

(6) 27. veebruaril 2023 vastu võetud REPowerEU määruse[7] eesmärk on kiiresti kaotada ELi sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab tugevdada energiajulgeolekut ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning edendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Määrus võimaldab liikmesriikidel lisada oma riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke. Samuti aitavad need suurendada ELi kliimaneutraalse tööstuse konkurentsivõimet, nagu on kirjeldatud rohelise kokkuleppe tööstuskavas kliimaneutraalsuse ajastuks, ja käsitleda energiaalaseid riigipõhiseid soovitusi, mis esitati liikmesriikidele 2022. aastal ja esitatakse neile vajaduse korral ka 2023. aastal. REPowerEU määrusega kehtestatakse uus tagastamatu rahalise toetuse kategooria, mille kaudu saavad liikmesriigid rahastada taaste- ja vastupidavuskavade raames uusi energiaga seotud reforme ja investeeringuid.

(7) 8. märtsil 2023 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse eelarvepoliitika suunised 2024. aastaks. Selle eesmärk on toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist[8]. Komisjon tuletas meelde, et stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamine lõpetatakse 2023. aasta lõpus. Komisjon kutsus üles kohaldama 2023.–2024. aastal eelarvepoliitikat, mis tagab võla jätkusuutlikkuse keskpikas perspektiivis ja suurendab kestlikul viisil potentsiaalset majanduskasvu. Liikmesriike kutsuti üles määrama oma 2023. aasta stabiilsus- ja lähenemisprogrammides kindlaks, kuidas eelarvekavadega tagatakse keskpikas perspektiivis eelarvepuudujäägi kontrollväärtuse (3 % SKPst) järgimine ning võla usutav ja pidev vähendamine või selle hoidmine usaldusväärsel tasemel. Komisjon kutsus liikmesriike üles kaotama järk-järgult riiklikud eelarvemeetmed, mis on kehtestatud kodumajapidamiste ja ettevõtete kaitsmiseks energiahinnašoki eest, ja alustama kõige vähem suunatud meetmetest. Komisjon märkis, et kui uue energiahinnasurve tõttu on vaja toetusmeetmeid pikendada, peaksid liikmesriikide sellised meetmed olema varasemast palju paremini suunatud haavatavatele kodumajapidamistele ja ettevõtetele. Komisjon pani ette, et eelarvesoovitused tuleks kvantifitseerida ja diferentseerida ning sõnastada esmaste netokulude alusel, nagu on kavandatud teatises ELi majanduse juhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta[9]. Komisjon soovitas, et kõik liikmesriigid peaksid jätkama riiklikult rahastatavaid investeeringuid ning tagama taaste- ja vastupidavusrahastu ning muude ELi vahendite tõhusa kasutamise, eelkõige seoses rohe- ja digipöördega ning vastupidavuseesmärkidega. Komisjon märkis, et teeb nõukogule ettepaneku, et ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused algatataks olemasolevate õigusnormide kohaselt 2024. aasta kevadel 2023. aasta tulemuste põhjal.

---

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1).

8 COM(2023) 141 final.

9 COM(2022) 583 final.

(8) 26. aprillil 2023 esitas komisjon seadusandlikud ettepanekud ELi majandusjuhtimise eeskirjade põhjalikuks reformimiseks. Ettepanekute põhieesmärk on parandada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning edendada reformide ja investeeringute kaudu kõigis liikmesriikides kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Ettepanekutega soovitakse anda liikmesriikidele suurem kontroll keskpika perioodi kavade koostamise üle, kuid kehtestada ka rangem nõuete täitmise tagamise kord tagamaks, et liikmesriigid täidavad oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades võetud kohustusi. Eesmärk on viia seadusandlik töö lõpule 2023. aastal.

(9) 30. aprillil 2021 esitas Itaalia vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. 13. oktoobril 2021 võttis nõukogu vastu otsuse Itaalia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta[10]. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsusest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Itaalia on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(10) 2. mail 2023 esitas Itaalia kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 4 lõikega 1 oma 2023. aasta riikliku reformikava ja 2023. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2023. aasta riiklik reformikava ka Itaalia kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(11) 24. mail 2023 avaldas komisjon Itaalia kohta 2023. aasta riigiaruande[11]. Selles hinnati Itaalia edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2022 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Itaalia on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Itaalia edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning ELi peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(12) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Itaalia kohta põhjaliku analüüsi ja avaldas selle tulemused 24. mail 2023[12]. Komisjon jõudis järeldusele, et Itaalias on ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige esineb Itaalias hoolimata mõningatest positiivsetest arengutest jätkuvalt haavatavus, mis on seotud suure valitsemissektori võla ja tootlikkuse vähese kasvuga tööturu ebakindluse ja finantsturgude mõningate piiriülest mõju omavate nõrkuste tingimustes. Itaalia pikaajaline haavatavus on viimastel aastatel mõnevõrra vähenenud, kuid on endiselt märkimisväärne ja eeldatavasti ei taandu kiiresti. Püsivalt madal tootlikkuse kasv on olnud Itaalia pikale veninud aeglase majanduskasvu peamine tegur, mis aeglustab valitsemissektori võla vähendamist, vähendab tööhõivevõimalusi ja mõjutab pankade

[10] Nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsus Itaalia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (ST 10160/21; ST 10160/21 ADD 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 2; ST 10160/21 ADD 1 REV 2 COR 1).

[11] SWD(2023) 612 final.

[12] SWD(2023) 634 final.

bilanssi. Valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenes 2022. aastal koos majanduse taastumisega veelgi. See on siiski endiselt suur ja kujutab endast märkimisväärset väljakutset riigi rahanduse jätkusuutlikkusele. Prognooside kohaselt väheneb valitsemissektori võla suhe 2024. aastaks veelgi, kuid konsolideerimismeetmete puudumise korral suureneb keskpikas perspektiivis taas. Valitsus on võtnud täiendavaid meetmeid finantssektori vastupidavuse toetamiseks ning viivislaenude maht on märkimisväärselt vähenenud, kuid pankasid ohustab endiselt märkimisväärselt riigi maksejõuetus. Teatavaid edusamme on tehtud tasakaalustamatuse vähendamise poliitikas, kuid vaja on pidevaid jõupingutusi ning endiselt on peamine poliitiline prioriteet taaste- ja vastupidavuskava rakendamine, kuna see toob kaasa põhjalikud reformid ja märkimisväärsed investeeringud. Valitsemissektori suure võla otsustavaks vähendamiseks kasvavate võla teenindamise kulude ja vananemisega seotud kulude taustal on vaja mitmekülgset lähenemisviisi, mis tugineb konservatiivsele eelarvepoliitikale, mille puhul esmane eelarveülejääk on piisav, mis hõlmab majanduskasvu soodustavaid investeeringuid ja reforme, paremat maksukuulekust ning riiklike ja Euroopa vahendite tõhusat kasutamist. Itaalia seisab silmitsi probleemidega, mille puhul lisaks taaste- ja vastupidavuskava jätkuvale jõulisele rakendamisele oleks vaja täiendavaid poliitilisi jõupingutusi, eelkõige maksustamise, eelarveraamistiku ja pensionisüsteemide ning demograafia, tööturu ja energeetika valdkonnas.

(13) Eurostati kinnitatud andmete põhjal[13] vähenes Itaalia valitsemissektori eelarvepuudujääk 9,0 %-lt SKPst 2021. aastal 8,0 %-le SKPst 2022. aastal, samas kui valitsemissektori võlg vähenes 149,9 %-lt SKPst 2021. aasta lõpus 144,4 %-le SKPst 2022. aasta lõpus. 24. mail 2023 avaldas komisjon ELi toimimise lepingu[14] artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Selles aruandes käsitleti Itaalia eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2022. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (3 % SKPst) ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (60 % SKPst) ega järginud võla vähendamise sihttaset. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägi- ja võlakriteeriumid ei olnud täidetud. Kooskõlas 8. märtsi 2023. aasta teatisega[15] ei teinud komisjon ettepanekut algatada 2023. aasta kevadel uued ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused; seevastu märkis komisjon, et teeb nõukogule ettepaneku, et ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused algatataks 2024. aasta kevadel 2023. aasta tulemuste põhjal. Itaalia peaks seda arvesse võtma oma 2023. aasta eelarve täitmisel ja 2024. aasta eelarvekava koostamisel.

(14) Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud mõnede eluasemete renoveerimisega seotud maksukrediitide uus statistiline käsitlus, mille kohaselt neid nüüd kirjendatakse kapitalisiiretena ja mis laekusid peamiselt aastatel 2021–2022[16]. Seda on mõjutanud ka eelarvepoliitilised meetmed, mis on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. 2022. aastal olid sellisteks tulusid vähendavateks meetmeteks elektri- ja gaasisektori süsteemi üldkulude kontrollimise meetmed, gaasi käibemaksumäära vähendamine, kütusehindade aktsiisimaksude vähendamine, töötajate sotsiaalkindlustusmaksete vähendamine allapoole teatavat sissetulekukünnist jäävate töötajate puhul; kui sellised kulusid

[13] Eurostat-Euro Indicators, 47/2023, 21.4.2023.

[14] COM(2023) 631 final, 24.5.2023.

[15] COM(2023) 141 final, 8.3.2023.

[16] Uus statistiline käsitlus tähendas eelarvepuudujäägi ülespoole korrigeerimist 1,8 protsendipunkti võrra SKPst 2021. aastal. 2022. aastal oli uue statistilise käsitlusega seotud maksukrediitide eelarvepuudujääki suurendav mõju hinnanguliselt 2,6 protsendipunkti SKPst.

suurendavad meetmed hõlmasid subsiidiume elektri- ja gaasiettevõtjatele, siis elektri- ja gaasiarvete eest makstava sotsiaalhüvitise laiendamine väikese sissetulekuga leibkondadele tähendab töötajate, pensionäride ja töötute jaoks kindlaid toetusi ning vanaduspensionide suurendamist 2 % võrra 2022. aasta oktoobris enne kohustusliku inflatsiooniga seotud indekseerimist, mis muidu oleks pidanud toimuma 2023. aastal. Nende meetmete kulusid tasakaalustasid osaliselt uued maksud energiatootjate ja -tarnijate juhusliku kasumi pealt ning tulu taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia hinna kompenseerimise mehhanismist ja sellise elektrisektoris kasutatava hüvitusmehhanismi rakendamisest, millega püüti rakendada 6. oktoobril 2022 vastu võetud nõukogu määrust kõrgetele energiahindadele reageerimiseks võetavate erakorraliste sekkumismeetmete kohta. Komisjoni hinnangul oli nende meetmete eelarveline netokulu 2022. aastal 2,5 % SKPst. Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud ka Ukraina põgenike ajutise kaitsega seotud eelarvekulud, mis olid 2022. aastal hinnanguliselt 0,1 % SKPst. Samal ajal vähenesid COVID-19 ajutiste erakorraliste meetmete hinnangulised kulud 2021. aasta 3,4 %-lt SKPst 2022. aastal 1,1 %-le SKPst, kuna valitsus loobus järk-järgult enamikust COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud meetmetest.

(15) 18. juunil 2021 soovitas nõukogu, et Itaalia[17] kasutaks 2022. aastal taaste ja vastupidavusrahastut, et rahastada majanduse taastumist toetavaid lisainvesteeringuid, järgides samas ettevaatlikku eelarvepoliitikat. Lisaks peaks Itaalia säilitama riiklikult rahastatavad investeeringud. Nõukogu soovitas Itaalial piirata ka riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu.

(16) Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika[18] 2022. aastal toetav (-3,2 % SKPst). Nagu nõukogu soovitas, jätkas Itaalia majanduse taastamise toetamist taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavate investeeringutega. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatud kulude maht oli 2022. aastal 0,9 % SKPst (2021. aastal 0,4 % SKPst). Riiklikult rahastatavad investeeringud andsid eelarvepoliitikasse neutraalse panuse[19]. Seepärast säilitas Itaalia riiklikult rahastatavad investeeringud, nagu on soovitanud nõukogu. Samal andis riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 2,4 protsendipunkti. See märkimisväärne ekspansiivne panus hõlmas energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetavate eelarvepoliitiliste meetmete (täiendav eelarveline netokulu 2,2 % SKPst) ning Ukrainast põgenenud isikutele ajutise kaitse andmise kulude (0,1 % SKPst) täiendavat mõju. Seega hoidis Itaalia piisavalt kontrolli all riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu.

(17) Stabiilsusprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on realistlik nii 2023. kui ka 2024. aastal. Valitsuse prognoosi kohaselt kasvab reaalne

---

17 Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 53).

18 Eelarvepoliitikat mõõdetakse esmaste kulude (ilma kaalutlusõiguse alusel võetud tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude ELi vahenditega rahastatavaid kulusid. Üksikasjalikum teave on esitatud eelarvestatistikatabelite tekstikastis 1.

19 Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma ekspansiivse panuse 0,3 protsendipunkti SKPst. See on seletatav sellega, et suurenesid hoonete renoveerimistööde maksukrediidiga seotud kulud, mida kirjendatakse kapitalisiirdena.

SKP 2023. aastal 1,0 % ja 2024. aastal 1,5 %. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2023. aastal veidi suurem (1,2 %) ja 2024. aastal mõnevõrra madalam (1,1 %), mis on peamiselt tingitud väiksemast investeeringupanusest, mis valitsuse prognoosi kohaselt kasvab eelmise aastaga võrreldes 3,4 %, samas kui komisjoni prognoosi kohaselt kasvab see 1,8 %.

(18) Valitsus prognoosib oma 2023. aasta stabiilsusprogrammis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk väheneb 2023. aastal 4,5 %-le SKPst. 2023. aasta vähenemine kajastab peamiselt selliste kapitalisiirete vähenemist, mis on seotud maksukrediidiga, millega toetatakse erainvesteeringuid eluasemete tõhususse, töötajatele makstavate hüvitiste vähenemist, mis tuleneb riigihankelepingute tagasiulatuvast uuendamisest ajavahemikuks 2019–2021 ja mille puhul märkimisväärne osa võlgnevustest registreeriti 2022. aastal, tootmissubsiidiumide vähenemist koos elektri- ja gaasiettevõtetele antavate väiksemate maksuvähendustega ning väiksemaid intressikulusid, mis on peamiselt seletatavad inflatsiooniindeksiga seotud riigivõlakirjade väiksema tootlusega. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 144,4 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 142,1 %-le SKPst 2023. aasta lõpus. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aastal 4,5 % SKPst. See on kooskõlas stabiilsusprogrammis prognoositud eelarvepuudujäägiga. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2023. aasta lõpus madalam (140,4 %). Erinevus tuleneb suuremast SKP nominaalkasvust komisjoni prognoosis.

(19) 2023. aastal peaksid valitsemissektori eelarvepositsiooni jätkuvalt mõjutama meetmed, mida on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. Tegemist on alates 2022. aastast pikendatud meetmetega (näiteks: toetused elektri- ja gaasiettevõtetele, meetmed süsteemi üldkulude kontrollimiseks gaasisektoris, gaasi käibemaksumäära vähendamine ja allapoole teatavat sissetulekukünnist jäävate töötajate sotsiaalkindlustusmaksete vähendamine) ning uued meetmed, nagu küttetoetus kõigile kodumajapidamistele ajavahemikuks oktoober-detsember 2023. Endiselt tasakaalustavad nende meetmete kulusid osaliselt maksud energiatootjate ja -tarnijate juhuslikult kasumilt. Neid tulusid arvesse võttes on komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt toetusmeetmete eelarveline netokulu 2023. aastal 1,0 % SKPst[20]. Enamik 2023. aasta meetmed on suunatud kõige haavatavamatele kodumajapidamistele või ettevõtetele, kuigi suurem osa energiatoetusmeetmeid ei säilita täielikult hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks. Seepärast on suunatud toetusmeetmete summa, mida võetakse arvesse 2023. aastaks esitatud soovituse järgimise hindamisel, komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt 2023. aastal 0,7 % SKPst (võrreldes 1,2 %ga SKPst 2022. aastal). 2023. aasta valitsemissektori eelarvepositsioon peaks paranema tänu ajutistest COVID-19 erakorralistest meetmetest järk-järgult täielikult loobumisele mahus 1,1 % SKPst.

(20) 12. juulil 2022 soovitas nõukogu[21] Itaalial tagada 2023. aastal konservatiivse eelarvepoliitika, eelkõige piirata riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu

[20] See näitaja kajastab meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

[21] Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Itaalia riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 96).

allapoole keskpika perioodi potentsiaalset SKP kasvu[22], võttes arvesse jätkuvat ajutist ja suunatud toetust kodumajapidamistele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ning Ukrainast põgenevatele inimestele. Samas peaks Itaalia olema valmis kohandama jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Itaalial suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut ning muid liidu vahendeid.

(21) Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes pärssiv (+2,6 % SKPst). See järgneb 2022. aasta ekspansiivsele eelarvepoliitikale (-3,2 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) peaks andma 2023. aastal eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,9 % SKPst. Seega on riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude prognoositav kasv nõukogu soovitusega kooskõlas. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude prognoositav pärssiv panus on peamiselt tingitud kodumajapidamistele ja ettevõtetele energiahindade tõusu tõttu suunatud toetusmeetmete (siht- ja sihtotstarbeta) kulude vähenemisest (1,5 protsendipunkti SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude (ilma uute tulumeetmeteta) kasvu peamised tõukejõud on pensionikulude suurenemine, mis tuleneb nende sidumisest eelmise aasta inflatsiooniga, ning hiljuti vastu võetud madala ja keskmise sissetulekuga töötajate maksukiilu täiendavad vähendamised. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatavate kulude maht peaks 2023. aastal olema 1,4 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid andma eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,1 protsendipunkti[23]. Seega kavatseb Itaalia rahastada täiendavaid investeeringuid taaste- ja vastupidavusrahastust ja muudest ELi vahenditest ning säilitab prognoosi kohaselt riiklikult rahastatavaid investeeringud. Riik kavatseb rahastada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, näiteks investeeringuid raudteevõrku, taastuvenergiasse, vesinikku, elektrivõrkudesse ja kestlikku liikuvusse, maa- ja veeressursside kaitseks ning avaliku halduse pilvetaristuga seotud investeeringuid, mida osaliselt rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust ning muudest ELi fondidest. Võttes arvesse Itaaliat 2023. aasta mais tabanud laastavaid üleujutusi, võetakse nende üleujutustega seotud erakorralise otsetoetuse kulusid arvesse järgnevates soovituste järgimise hindamistes ning neid käsitatakse põhimõtteliselt ühekordsete ja ajutiste meetmetena[24].

(22) Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastal vähenema (3,7 %-le SKPst). Vähenemine 2024. aastal kajastab peamiselt vahetarbimise ning elektri- ja gaasiettevõtjatele tehtavate maksukrediitide kulude vähenemist. Programmis prognoositakse, et valitsemissektori võla suhe SKPsse väheneb 2024. aasta lõpuks 141,4 %ni. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 2024. aastal 3,7 % SKPst. See on kooskõlas programmis prognoositud puudujäägiga, kuigi komisjoni prognoos ei sisalda kavandatud puudujääki suurendavaid meetmeid mahus 0,2 % SKPst, mille üksikasjad

[22] Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on Itaalia keskpika perioodi (kümne aasta keskmine) nominaalne potentsiaalne SKP kasv hinnanguliselt 6,4 %.

[23] Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 2,3 protsendipunkti SKPst. See on seletatav hoonete renoveerimisega seotud maksukrediidi kulude eeldatava vähenemisega.

[24] Vt ühekordse meetme määratlust 2015. aasta riigi rahanduse aruandes.

ei ole veel teada. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2024. aasta lõpus madalam (140,3 %). Erinevus tuleneb suuremast SKP nominaalkasvust komisjoni prognoosis.

(23) Stabiilsusprogrammis nähakse ette kõigi energiatoetusmeetmete järkjärguline kaotamine 2024. aastal. Ka komisjon eeldab energiatoetusmeetmete täielikku järkjärgulist kaotamist 2024. aastal. See sõltub eeldusest, et energiahinnad ei tõuse uuesti.

(24) Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1466/97 on seatud struktuurse eelarvepositsiooni iga-aastase parandamise sihtmärgiks 0,5 % SKPst keskpika perioodi eesmärgi suunas[25]. Võttes arvesse riigi rahanduse jätkusuutlikkuse kaalutlusi[26] ja vajadust vähendada eelarvepuudujääki allapoole kontrollväärtust 3 % SKPst, oleks asjakohane parandada struktuurset eelarvepositsiooni 2024. aastal vähemalt 0,7 % SKPst. Sellise paranemise tagamiseks ei tohiks riiklikult rahastatavate esmaste netokulude kasv 2024. aastal ületada 1,3 %, nagu on kajastatud käesolevas soovituses. Samal ajal tuleks ülejäänud energiatoetusmeetmed (komisjoni praeguse hinnangu kohaselt 1,0 % SKPst 2023. aastal) sõltuvalt energiaturu suundumustest järk-järgult kaotada, alustades kõige vähem suunatud meetmetest, ning sellest saadava kokkuhoiu arvel tuleks vähendada valitsemissektori eelarvepuudujääki. Komisjoni hinnangute kohaselt tooks see kaasa esmaste netokulude kasvu, mis on väiksem kui 2024. aastaks soovitatud.

(25) Eeldades, et poliitikat ei muudeta, prognoositakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et riiklikult rahastatavad esmased netokulud kasvavad 2024. aastal 0,8 %, mis on soovitatud kasvumäärast vähem. Võttes arvesse Itaaliat 2023. aasta mais tabanud laastavaid üleujutusi, võetakse nende üleujutustega seotud erakorralise otsetoetuse kulusid arvesse järgnevates soovituste järgimise hindamistes ning neid käsitatakse põhimõtteliselt ühekordsete ja ajutiste meetmetena.

(26) Programmi kohaselt peaksid valitsemissektori investeeringud suurenema 2023. aasta 3,3 %-lt SKPst 3,8 %-le SKPst 2024. aastal. Suuremad investeeringud peegeldavad suuremaid riiklikult ja ELi poolt rahastatavaid investeeringuid, eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastu kaudu. Programmis osutatakse reformidele ja investeeringutele, mis peaksid aitama kaasa riigi rahanduse jätkusuutlikkusele ning kestlikule ja kaasavale majanduskasvule. Need hõlmavad riigihankeseadustiku reformi, mis on osa ka taaste- ja vastupidavuskavast ning 2023. aasta märtsi maksureformi võimaldavas seaduses kirjeldatud maksusüsteemist.

(27) Stabiilsusprogrammis on esitatud keskpika perioodi eelarvekava aastani 2026. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk vähenema 2025. aastal 3,0 % ja 2026. aastal 2,5 % SKPst. Seega ei ületa valitsemissektori eelarvepuudujääk 2025. aastal enam 3 % SKPst. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 141,4 %-lt SKPst 2024. aasta lõpus 140,4 %-le SKPst 2026. aasta lõpus.

---

25 Vt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikkel 5, milles nõutakse kohandamist rohkem kui 0,5 % SKPst ka liikmesriikide puhul, kelle valitsemissektori võlg ületab 60 % SKPst või kelle võla jätkusuutlikkusega seotud riskid on suuremad.

26 Komisjoni hinnangul peaks Itaalia struktuurse esmase eelarvepositsiooni suhe SKPsse paranema keskmiselt 0,85 protsendipunkti aastas, et saavutada võla usutav vähenemine või tagada valitsemissektori võla hoidmine usaldusväärsel tasemel keskpikas perspektiivis. See hinnang põhines komisjoni 2022. aasta sügisprognoosil. Selle hinnangu lähtepunktiks olid 2024. aastaks prognoositud valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg, mille puhul eeldati energiatoetusmeetmete kaotamist 2024. aastal.

(28) Itaalia tööjõu maksukiil on võrreldes teiste ELi liikmesriikidega jäänud kõrgeks kõigil sissetulekutasemetel, hoolimata üksikisiku tulumaksu vähendamisest 2022. aastal. Lisaks tekitab kindla maksumääraga süsteemi laiendamine füüsilisest isikust ettevõtjatele muret maksusüsteemi õigluse ja tõhususe pärast. Keerukust suurendas ka sissetulekute suurenemisele uue kindla maksumäära kehtestamine 2023. aastal. 2023. aasta märtsis võttis valitsus vastu uue seaduse, mis võimaldab maksusüsteemi üldist reformi. Loodetakse kõrvaldada mõned pikaajalised puudused, sealhulgas vähendades tööjõumakse ning ratsionaliseerides ja ühtlustades maksukulusid ja äriühingu tulumakse. Reformi rakendamisel on oluline säilitada maksusüsteemi progressiivsus, vähendada keerukust, suurendada tööstiimuleid, tugevdada maksukuulekust ja tagada eelarve neutraalsus. Sellega seoses on võimalik suurendada tulu, mida saadakse muudest majanduskasvu vähem kahjustavatest allikatest, nagu kinnisvara, käibemaks ja riigile kuuluvate rannikuvarade kasutamise lubamine, et vähendada tööjõu maksukoormust eelarveneutraalsel viisil. Samuti on võimalik parandada keskkonnamaksude ülesehitust, mis vaatamata suhteliselt suurtele tuludele ei edenda piisavalt üleminekut puhtamatele tehnoloogiatele, muu hulgas keskkonnakahjulike toetuste laialdase kasutamise tõttu. Lisaks on oluline tegeleda pikaajalise probleemiga, mida maksureformi võimaldav seadus ei käsitle, nimelt kinnisvaramaksu arvutamise aluseks olevate vananenud katastriväärtustega.

(29) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Itaalia taaste- ja vastupidavuskava rakendamine käib, kuid viivituste oht suureneb. Itaalia esitas kolm maksetaotlust, mis vastasid kava 151 vahe-eesmärgile ja sihile ning mille tulemusel maksti välja kokku 42 miljardit eurot (summa on seotud kahe esimese maksetaotlusega, kolmas on hindamisel). Kuna kuni 2026. aastani toimiv taaste- ja vastupidavusrahastu on ajutine, on oluline kava rakendamise ja selle muutmise üle peetavate läbirääkimistega kiiresti edasi liikuda. Kavas võetud kohustuste täitmiseks peab Itaalia tugevdama eelkõige piirkondliku ja kohaliku tasandi haldussuutlikkust ning on kava sujuva ja õigeaegse rakendamise võti on tõhus ja täielikult toimiv juhtimisraamistik. Jätkuvalt on väga oluline teha varakult kindlaks võimalikud viivitused ja rakendamisega seotud probleemid ning võtta õigeaegselt meetmeid nende lahendamiseks. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 14 lõikele 6 teatas Itaalia 31. märtsil 2023 oma kavatsusest taotleda taaste- ja vastupidavusrahastust täiendavat laenu. Läbirääkimised lisandi ja REPowerEU peatüki üle on käimas, kuigi Itaalia ei ole esitanud ühtegi ametlikku ettepanekut. Uue REPowerEU peatüki kiire lisamine taaste- ja vastupidavuskavasse võimaldab rahastada täiendavaid reforme ja investeeringuid, et toetada Itaalia strateegilisi eesmärke energia ja rohepöörde vallas. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline ja tulemuslik kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning üleüldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.

(30) Komisjon kiitis enamiku Itaalia ühtekuuluvuspoliitika programmidokumente heaks 2022. aastal ja osa 2023. aastal. Ühtekuuluvuspoliitika programmide kiire rakendamine vastastikuses täiendavuses ja koostoimes taaste- ja vastupidavuskavaga, sealhulgas REPowerEU peatükiga, on esmatähtis, et viia Itaalias ellu rohe- ja digipööre, suurendada majanduslikku ja sotsiaalset vastupidavust ning tagada tasakaalustatud territoriaalne areng.

(31) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Itaalia silmitsi mitmete energiapoliitika ja rohepöördega seotud lisaprobleemidega, eelkõige seoses taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu, gaasiülekandevõrkude, energiatõhususe, roheliste oskuste pakkumise ja omandamise ning kestliku liikuvusega.

(32) Taastuvenergia tootmisvõimsus kasvas viimase aasta jooksul väga aeglaselt ja fossiilkütuste osakaal energiaallikate jaotuses on endiselt märkimisväärne. Taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu kiirendamiseks on Itaalia võtnud vastu mõned muudatused kehtivas raamistikus, millega reguleeritakse taastuvate energiaallikate lubade andmise ja lubade andmise menetlust. Täiendavaid jõupingutusi on vaja selleks, et tagada haldus- ja õigusraamistiku sidusus nii riiklikul kui ka piirkondlikul tasandil ning nende asjakohasus tipptasemel energiatehnoloogia seisukohast. Näiteks võiks kõik sellekohased normid koondada üheks tekstiks (*Testo unico*); samal ajal tuleb ajakohastada suuniseid, mida kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused projektide hindamisel järgivad. Lisaks on vaja täiendavaid investeeringuid, et ajakohastada riiklikku võrku ja ehitada ühendusi mandriosa, Sitsiilia ja Sardiinia vahel, et teha võimalikuks eeldatav suurem tootmisvõimsus ja ära kasutada sellega seotud taastuvenergia tootmise kasvu.

(33) Gaasivõrguga seotud probleemid on endiselt alles. Itaalia arutab Põhja-Aafrika partneritega investeeringuid, et suurendada olemasolevate torujuhtmete ja gaasivõrkudevaheliste ühenduste impordivõimsust. See aitaks mitmekesistada importi ja seega tugevdada varustuskindlust. Siiski on vaja täiendavaid investeeringuid, et kõrvaldada kitsaskohad olemasolevas riigisiseses võrgus, millel ei ole ülekandevõimsust uute gaasitarnete jaotamiseks lõunast riigi põhjaossa. Investeeringud fossiilkütuste taristusse peavad piirduma rangelt vajalikuga ja olema kavandatud nii, et need oleksid tulevikukindlad, et vältida seotust tehnoloogiatega, mis ei ole kooskõlas kliimaeesmärkidega, või energiasüsteemi ümberkujundamise kulude suurenemist.

(34) 2022. aasta augustist kuni 2023. aasta märtsini vähenes Itaalias maagaasi tarbimine võrreldes viimase viie aasta sama perioodi keskmise gaasitarbimisega 19 %, st rohkem, kui oli seatud eesmärgiks (15 %). Itaalia võiks jätkata jõupingutusi gaasinõudluse ajutiseks vähendamiseks kuni 31. märtsini 2024[27]. Hoonete energiatõhususe parandamise meetmed peavad olema sihipärased. Itaalia hoonefondil on märkimisväärne energiatõhususe potentsiaal, eelkõige seoses vanade ja energiamahukate hoonete suure osakaaluga. Taaste- ja vastupidavuskava olemasolevaid meetmeid võiks täiendada selliste meetmetega nagu sihipärased stimuleerimiskavad, mille eesmärk on suurendada energiatõhusust halvimate tõhususnäitajatega hoonetes, sealhulgas ärihoonetes ja üldkasutatavates eluruumides, tagades samal ajal haavatavate leibkondadeni jõudmise ja vältides regressiivset mõju. Nendest meetmetest saaksid kasu eelkõige väikesed, keskmise suurusega ja mikroettevõtjad, kellel sageli puudub tehniline ja finantssuutlikkus energiatõhususe parandamiseks. Samad meetmed aitaksid vähendada ka energiaostuvõimetust, mida saaks veelgi vähendada muude meetmetega, näiteks ühtsete kontaktpunktide kaudu, mis pakuvad individuaalseid energiasäästuteenuseid. Energiatõhususe kasvule tuleks kasuks ka ökodisaini ja energiamärgistuse turujärelevalve suurendamine.

[27] Nõukogu määrus (EL) 2022/1369 ja nõukogu määrus (EL) 2023/706.

(35) Taristupuudujäägid ja keskkonnale kahjulikud toetused, sealhulgas maanteetransport, on endiselt märkimisväärsed ja takistavad üleminekut säästvamatele transpordilahendustele. Näiteks jääb laadimispunktide keskmine arv alla ELi keskmise. Keskkonnale kahjulikud toetused hõlmavad erakasutuseks kasutatavate ametiautode kindlasummalist maksustamist ja kaubaveos kasutatava diislikütuse aktsiisitagastust. Heiteta sõidukite turu konsolideerimisel on oluline jätkata jõupingutusi laadimisjaamade rajamiseks ja eespool nimetatud toetuste kaotamiseks.

(36) Tööjõu- ja oskuste nappus rohepöörde jaoks olulistes sektorites ja kutsealadel, sealhulgas nullnetotehnoloogiate väljatöötamine, kasutuselevõtt ja hooldamine, tekitab probleeme üleminekul nullnetomajandusele. Kvaliteetsed haridus- ja koolitussüsteemid, mis vastavad tööturu muutuvatele vajadustele, ning sihipärased täiend- ja ümberõppe meetmed on esmatähtsad, et vähendada oskuste nappust ning edendada töötajate kaasamist ja üleminekut. Kasutamata tööjõupakkumise rakendamiseks peavad need meetmed olema kättesaadavad eelkõige rohepöördest enim mõjutatud üksikisikutele ning sektorites ja piirkondades. Itaalias mõjutab tööjõunappus nii kõrge kui ka madala kvalifikatsiooniga kutsealasid, mis on rohepöörde jaoks keskse tähtsusega. Samal ajal ei jõua koolitustoetus sageli nende töötajateni, keda rohepööre kõige tõenäolisemalt mõjutab. Roheliste oskuste puudumine avalikus sektoris, eelkõige kohalikul tasandil, pärsib ka keskkonnahoidlikke investeeringuid. Itaalias on suured piirkondlikud erinevused, mis võivad süveneda, kui kohalikud tööturud ei suuda kasutada rohepöörde võimalusi. Lisaks oleks roheliste kutseoskuste edendamine, sealhulgas mulla säästva majandamise alal, keskse tähtsusega võitluses kliimamuutuste, eelkõige tõsiste üleujutuste ja püsivate põudade vastu.

(37) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu 2023. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus[28] kajastub allpool esitatud soovituses 1.

(38) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et i) tagada võla jätkusuutlikkus ja hoiduda 2023. aastal kogunõudluse laiapõhjalisest toetamisest, suunata paremini kõrgete energiahindade mõju leevendamiseks võetavaid eelarvemeetmeid ning kaaluda asjakohaseid viise toetuse lõpetamiseks, kui energiahinnasurve väheneb; ii) säilitada suured avaliku sektori investeeringud ja edendada erainvesteeringuid, et toetada rohe- ja digipööret; iii) toetada palgasuundumusi, mis leevendavad ostujõu vähenemist, piirates samal ajal teisest mõju inflatsioonile, tõhustada veelgi aktiivset tööturupoliitikat ja leevendada oskuste nappust; iv) parandada ettevõtluskeskkonda ja tagada, et energiatoetus ettevõtetele on kulutõhus, ajutine, suunatud elujõulistele ettevõtetele ja säilitab stiimulid rohepöördeks, ning v) säilitada makromajanduslik finantsstabiilsus ja jälgida riske, jätkates samal ajal tööd pangandusliidu väljakujundamiseks, Itaalia puhul aitavad soovitused 1, 2, ja 3 rakendada esimest, teist, kolmandat ja neljandat euroala käsitlevat soovitust,

(39) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2023. aasta riikliku reformikava ja 2023. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitused kajastuvad allpool esitatud soovituses 1, Soovituses 1 osutatud meetmed aitavad vähendada

[28] Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2 ja artikli 9 lõikele 2.

valitsemissektori suure võla ja tootlikkuse aeglase kasvuga seotud haavatavust. Soovitus 2 aitab kaasa soovituse 1 täitmisele. Soovituses 1 nimetatud meetmed aitavad kõrvaldada tasakaalustamatust ja rakendada soovitust euroala kohta kooskõlas põhjendusega 38.

SOOVITAB Itaalial võtta 2023. ja 2024. aastal järgmisi meetmeid.

1. Kaotada kehtivad energiatoetusmeetmed 2023. aasta lõpuks ja kasutada sellest tulenevat kokkuhoidu valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Kui energiahindade uue tõusu tõttu on vaja toetusmeetmeid, tagada, et need on suunatud haavatavate kodumajapidamiste ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks.

   Tagada konservatiivne eelarvepoliitika, eelkõige piirates riiklikult rahastatavate esmaste netokulude nominaalset kasvu 2024. aastal kuni 1,3 %ni.

   Säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada taaste- ja vastupidavusrahastu toetuste ja muude ELi vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks.

   Jätkata pärast 2024. aastat keskpika perioodi eelarvestrateegia rakendamist, mis hõlmab järkjärgulist ja kestlikku konsolideerimist koos investeeringute ja reformidega, mis soodustavad suuremat tootlikkust ja hoogsamat kestlikku majanduskasvu, et saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon.

   Vähendada veelgi tööjõumakse ja muuta maksusüsteem tõhusamaks, võttes vastu ja nõuetekohaselt rakendades maksureformi võimaldava seaduse, säilitades samal ajal maksusüsteemi progressiivsuse ja suurendades õiglust, eelkõige maksukulude, sealhulgas käibemaksu ja keskkonnakahjulike toetuste ühtlustamise ja vähendamise kaudu, ning vähendades maksuseadustiku keerukust. Viia katastriväärtused kooskõlla praeguste turuväärtustega.

2. Tagada tõhus juhtimine ja tugevdada haldussuutlikkust, eelkõige piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et võimaldada taaste- ja vastupidavuskava jätkuvat kiiret ja järjepidevat rakendamist. Jõuda ruttu lõpule kava „REPowerEU“ peatükiga, et alustada kiiresti selle rakendamist. Jätkata ühtekuuluvuspoliitika programmide kiiret rakendamist täielikus vastastikuses täiendavuses ja koostoimes taaste- ja vastupidavuskavaga.

3. Vähendada sõltuvust fossiilkütustest. Ühtlustada loamenetlusi, et kiirendada täiendava taastuvenergia tootmist ja arendada elektriühendusi selle ärakasutamiseks. Suurendada riigisiseste gaasivõrkude võimsust, et mitmekesistada energia importi ja tugevdada varustuskindlust. Suurendada energiatõhusust elamu- ja ettevõtlussektoris, sealhulgas sihipärasemate stimuleerimiskavade abil, mis on suunatud eelkõige kõige haavatavamatele leibkondadele ja halvimate tõhususnäitajatega hoonetele. Edendada säästvat liikuvust, sealhulgas kõrvaldades keskkonnale kahjulikud toetused ja kiirendades laadimisjaamade kasutuselevõttu. Suurendada poliitilisi jõupingutusi rohepöördeks vajalike oskuste pakkumiseks ja omandamiseks.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja